

Ukraine in comparison with international experience / Fedoryshyna L.I., Glazko N.D.

The paper considers the conditions of occurrence and development of biotechnology, the consequences of their implementation. Also analyzed the impacts and effectiveness of biological resources. The following international experience, which may be used in the current conditions of the Ukrainian economy.

Keywords: biotechnology, research facilities, fuel, installation, energy products, rapeseed, oil, oil, gas.

УДК 338.246.83

ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Адлер О.О., к.т.н., доцент

Вінницький національний технічний університет

Запропоновано використання системного підходу під час прийняття управлінських рішень щодо підвищення рівня конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства в ринкових умовах господарювання, який дозволить вести цілеспрямований пошук шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства.

Ключові слова: підприємство, конкурентоспроможність, ринок, товар, фактор, модель, аналіз.

Вступ і постановка проблеми. Конкуренція є головною рушійною силою підприємництва в сучасних ринкових умовах. Тому конкурентоспроможність сучасного підприємства є невід'ємною складовою та запорукою його успіху на ринку. Адже, за умов ринкової економіки проблемам підвищення конкуренто-спроможності товарів та послуг приділяється особлива увага, оскільки на ринку функціонує багато підприємств, що випускають аналогічну продукцію, постійно з'являються нові учасники ринку, а тому боротьба за споживача стає гострою та жорстокою.

Конкурентоспроможність підприємства визначається конкурентоспроможністю товарів та послуг, що воно пропонує на споживчому ринку, а відповідно сукупністю споживчих властивостей товарів, які забезпечують його здатність конкурувати з аналогами на конкретному ринку в певний період часу.

Крім того, сучасні підприємства працюють в нестійкому середовищі економічних та суспільно-політичних факторів, а тому повинні приділяти велику увагу своїй економічній безпеці, запорукою якої є наявність постійного споживача.

Для утримання своїх конкурентних переваг та завоювання нових споживачів необхідно проводити безперервний моніторинг ринку, постійно

вивчати потреби споживачів та позиції конкурентів.

Конкурентоспроможність підприємства може бути визначена лише за умов наявності інформації про ринок на якому діє конкретне підприємство. Оскільки на будь-якому ринку завжди присутня сукупність факторів, що визначають, негативно чи позитивно впливають на конкурентну позицію підприємства, то на початкових етапах дослідження важливим є вивчення і систематизація цих факторів, а також ступеню їх впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням конкурентоспроможності підприємства присвячені наукові теоретичні та практичні дослідження багатьох закордонних та вітчизняних вчених. Особливого внеску заслуговують праці І. Акімова, І. Ансоффа, Балабанової Л.В., А. Брилева, Б.В. Буркинського, Журило І.В., П.С. Зав'ялова, М.В. Коржа, М.Й. Маліка, Т.С. Мельника, М.Є. Портера та ін [1-8].

Незважаючи на те, що сьогодні існують суперечливі підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства, методів оцінки конкурентоспроможності та шляхів покращення конкурентного рівня підприємства, усі дослідження зводяться до вивчення та аналізу факторів ринку.

Проблема полягає у тому, що дотепер відсутній підхід до аналізу факторів конкурентоспроможності продукції, який дозволив би вести цілеспрямований пошук нових та вдосконалення відомих шляхів підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства. Крім того, не існує теоретичних підходів котрі б допомогли виділити, проаналізувати та систематизувати фактори конкурентоспроможності, а це в свою чергу перешкоджає підприємству швидко та оперативно забезпечити свою продукцію конкурентними перевагами та задовольнити потреби сучасного споживача. Тому виникає потреба застосування системного та комплексного підходу до визначення та класифікації факторів конкурентоспроможності підприємства.

Метою дослідження є систематизація та аналіз факторів конкурентоспроможності промислового підприємства за допомогою використання системного підходу з ціллю оптимізації прийняття рішень щодо управління конкурентоспроможністю підприємства.

Основні результати дослідження. Рівень конкурентоспроможності продукції є комплексним показником, який визначається великою кількістю різних факторів. Крім того, аналіз факторів конкурентоспроможності дає змогу зробити висновки не лише щодо конкурентоспроможності власного підприємства, а також підприємств-конкурентів.

За Фатхудіновим Р.А. [7] фактори – це параметри, які визначають характер і результативність протікання економічних процесів, що зумовлюють кількість і якість економічного продукту, який виготовляється. Фактори взаємозалежні між собою і впливають на результати діяльності підприємства в різних напрямках: одні позитивно, інші – негативно.

З метою охоплення максимальної кількості факторів конкурентоспроможності та комплексної оцінки їх класифікацію необхідно

підпорядкувати принципам системного аналізу. Така класифікація буде відображати вид та ступінь впливу факторів конкурентоспроможності, що в подальшому дасть змогу розробити алгоритм прийняття рішень щодо управління конкурентоспроможністю продукції промислового підприємства.

Системний аналіз факторів конкурентоспроможності дозволив виділити основні елементи факторного простору. Відображення підпорядкованості та взаємозв'язків елементів факторного простору подамо у вигляді об'ємної матриці. Структура матричного відображення факторного простору наведена на рисунку 1.

Відповідно до застосовуваного підходу конкурентоспроможність продукції є комплексом взаємодії багатьох факторів, що в результаті формують позиції продукції підприємства на вітчизняних та закордонних ринках.

Відомо, що рівень конкурентоспроможності продукції визначається товарними, виробничими, ринковими та збутовими критеріями, а отже залежить не лише від особливостей даного підприємства, а також і від умов ринку. Це дає підставу усі фактори конкурентоспроможності підприємства розділити на внутрішні (товарні, виробничі) та зовнішні (ринкові, збутові) [9].

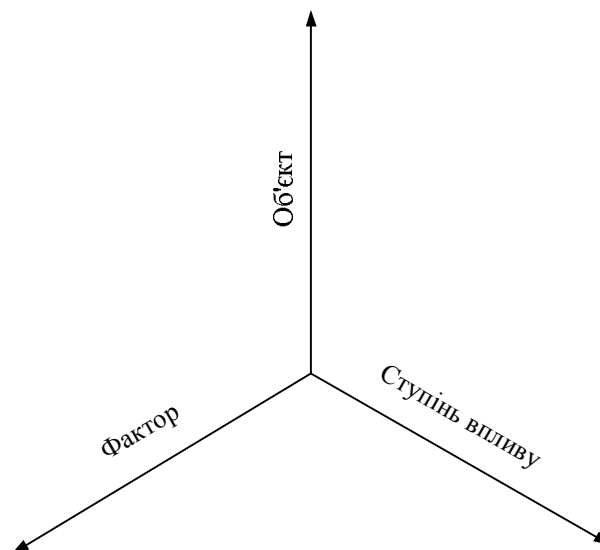

Рис. 1. Структура матричного відображення елементів факторного простору

Також усі фактори конкурентоспроможності підприємства мають різний рівень впливу на результуючий показник. Так, фактори, що враховують вплив умов функціонування національної й міжнародної економіки (конкурента позиція країни на світовому ринку, політичні фактори, особливості державного регулювання, правові фактори, науково-технічний потенціал, розвиток інфраструктури, природно-географічні фактори, соціокультурні фактори), діють на макрорівні (I); фактори, що враховують особливості галузі, до якої належить підприємство (конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість галузі чи регіону, наявність вхідних бар'єрів; доступність ресурсів, їх вартість; наявність регіональних програм підтримки бізнесу та їх

дієвість; рівень розвитку регіональної інфраструктури; наявність та дієвість спеціальних економічних зон та інші) – на мезорівні (II); фактори, що безпосередньо впливають на конкурентоспроможність продукції підприємства (якість товарів, умови їх продажу і доставки, рівень їх допродажного та післяпродажного сервісу, ефективність реклами, імідж товару, його виробника та інші фактори, що прямо чи опосередковано пов'язані з властивостями товару) – на мікрорівні (III) [10].

Аналізуючи окремі фактори, що діють на даному ринку та впливають на конкурентоспроможність конкретного підприємства можна прийняти рішення щодо підвищення конкурентного рівня.

Аналіз шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства [11] дозволив побудувати структуру деталізації елементів факторного простору конкурентоспроможності підприємства з врахуванням прийняття можливих рішень щодо управління конкурентоспроможністю (рис. 2). На кожному етапі деталізації аналізувався напрям і ступінь впливу фактора і обирався шлях прийняття управлінського рішення.

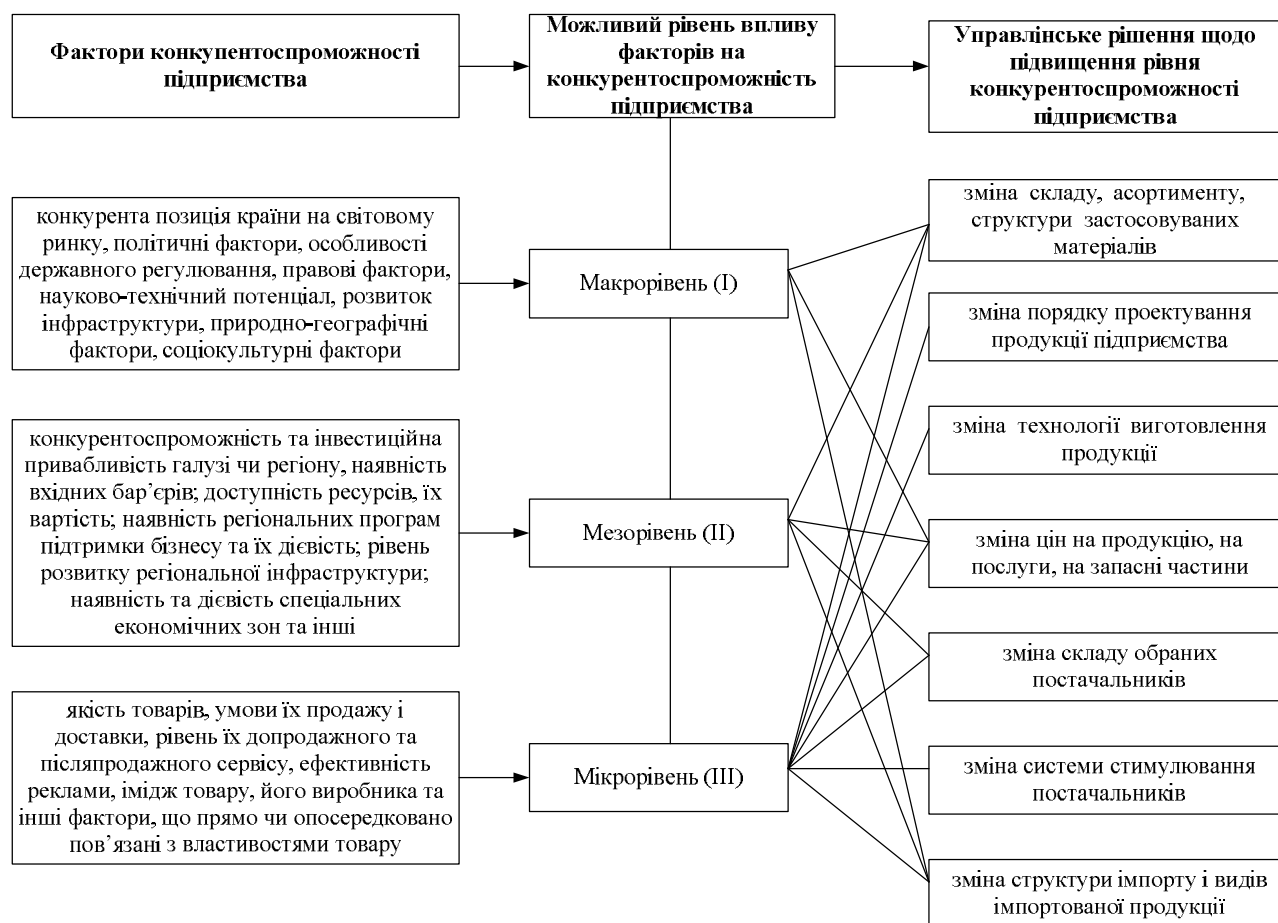

Рис. 2. Структуру деталізації елементів факторного простору конкурентоспроможності підприємства з врахуванням прийняття управлінського рішення

Аналіз наведеної структури свідчить про те, що чим вищий рівень впливу

факторів, тим важче прийняти управлінське рішення, тому необхідним є ґрунтоване дослідження роинку та вивчення діючих фаторів.

Висновки. Таким чином, у ході проведеного дослідження встановлено, що конкурентоспроможність підприємства прямо залежить від конкурентоспроможності його продукції, потенціалу, галузі, регіону і країни в цілому.

Наведений підхід до аналізу факторів конкурентоспроможності продукції підприємства дозволяє належним чином оцінити рівень та важливість їх впливу для конкретного підприємства, а також оптимізувати прийняття рішень щодо управління конкурентоспроможністю продукції промислового підприємства.

Література

1. Балабанова Л. В. Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємств / Балабанова Л. В., Холод В. В. – К.: ВД Професіонал, 2006. – 154с.
2. Буркинский Б. В. Конкурентоспособность продукции и предприятия / Буркинский Б.В. Лазарева Е.В. - Одесса. : ИПРЗЗИНАН Украины, 2002. - 132 с.
3. Журило І. В. Конкурентоспроможність нової продукції промислововиробничого призначення: теоретичні аспекти, методика прогнозування та забезпечення: Монографія: - Кіровоград, ПВД «Мавік», 2007. - 186 с.
4. Завьялов П. С. Ранговая оценка массового потребительского товара / Завьялов П.С., Каплина О.В., Зайченко Д.А. // Маркетинг в России и за рубежом. -2005. - №3. - С. 90-103.
5. Корж М.В. Управління конкурентоспроможністю продукції в промисловій сфері / Корж М.В. - Краматорськ. : ДДМА, 2005. - 196 с.
6. Малік М. І. Основи підприємництва / Маліка М. І. – К.: Інститут аграрної науки, – 2000. – 582 с.
7. Фатхудинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Фатхудинов Р.А. – М. : ИНФРА-М, 2000.
8. Портер М. Конкуренция: Пер. с англ.: Учеб. пособие. / Портер М., Майкл Э.– М.: Издат. дом «Вильямс», 2001.
9. Іванов Ю. Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток: Монографія / Ю.Б. Іванов, П.А. Орлов, О.Ю. Іванова. – Харків: ІНЖЕК, 2008. – 352 с.
10. Савчук С. И. Основы теории конкурентоспособности: монография / С.И. Савчук. – Маріуполь : Рената, 2007. – 520 с.
11. Небава М. І. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства. Ч.1. Економіка підприємства : навчальний посібник / Небава М. І., Адлер О. О., Лесько О. Й. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 117 с.

Summary

A systematic approach when making management decisions to enhance competitiveness enterprise / O. Adler

The use of systemic approach to management decisions to enhance the

competitiveness of modern industrial enterprises in market economy conditions, which will conduct a targeted search for ways to improve the competitiveness of enterprise.

Keywords: enterprise, competitiveness, market, commodity, factor, model, analysis.

УДК 336.113.12:620.952

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА РОЗВИТКУ БІОЕНЕРГЕТИКИ

Макарчук О.Г., к.е.н.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Оцінено нормативно-правову базу розвитку біоенергетики у країнах світу та Україні у контексті зменшення залежності від імпортованих енергоносіїв. Обґрунтовано перспективу виробництва альтернативних джерел енергії для підвищення енергетичної, соціальної та екологічної безпеки держави.

Ключові слова: енергетика, біоенергетика, нормативно-правова база, енергетична, соціальна та екологічна безпека.

Постановка проблеми та аналіз основних публікацій. Світове виробництво і використання біопального відзначається високим рівнем зростання, на що вплинули не тільки розвиток промисловості, а й кількість країн, які активно почали входити в цю галузь. Інвестиційна привабливість діяльності виробництва біопального стимулюється впливом таких чинників: розвиток ефективних технологій, державних програм, а також зростанням цін на нафту. Як наслідок, для сільського господарства виникають нові ринки збуту продукції, частково зменшується залежність від імпорту мінерального пального та відповідно ціни на нього, зростає позитивний вплив на екологію.

Питанням розвитку біоенергетичної галузі у контексті економічного, соціального, екологічного та нормативно-правового аспекту займається багато українських та зарубіжних учених: Г. Гелетуха, Ф. Ізермеєр, М. Калінчик, Г. Калетнік, О. Шпичак, Ю. Цедіс та інші науковці. Однак, до сьогодні питання розвитку біологічних джерел енергії в Україні залишається відкритим, у зв'язку із недосконалістю нормативно-правового регулювання, економічною та соціальною нестабільністю, що певною мірою обмежує сприйняття даної галузі як гарантованого постачальника енергетичних ресурсів на ринок.

Мета. Оцінити світові та вітчизняні тенденції нормативно-правового забезпечення розвитку біоенергетичної галузі та обґрунтувати перспективу